

Sivistysvaliokunta
SiV@eduskunta.fi

4.5.2022

HE 63/2022 vp

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry:n asiantuntijalausunto hallituksen esitykseen laeiksi valmiuslain ja asevelvollisuuslain muuttamisesta

Valmiuslain ja asevelvollisuuslain muuttamisen tarkoitus

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmiuslakia ja asevelvollisuuslakia.

Valmiuslain poikkeusolojen määritelmää (3§) ehdotetaan täydennettäväksi siten, että määritelmässä otettaisiin nykyistä kattavammin huomioon erilaiset hybridiuhat.

Poikkeusoloja tämän lain mukaan ovat:

6) muu julkisen vallan päätöksentekokykyyn tai kriittisen infrastruktuurin toimivuuteen, rajaturvallisuuteen taikka yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen kohdistuva uhka, toiminta, tapahtuma tai näiden yhteisvaikutus, joka erityisen vakavasti ja olennaisesti parantaa kansallista turvallisuutta, yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia.

Asevelvollisuuslain 79 §:ää, *Reserviläisen palvelus suuronnettomuus- ja muussa vakavassa tilanteessa*, ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään esitetty valmiuslain 3 §, 6 kohta.

Säädetään mahdollisuudesta määrätä reservissä olevia asevelvollisia lyhyeksi, enintään 14 päivän ajaksi, heidän Puolustusvoimissa saamansa erityiskoulutuksen mukaisiin lääkintä-, pioneeri-, viesti-, kuljetus- ja suojelualan sekä muihin vastaaviin tehtäviin, joihin ei liity sotilaallisten voimakeinojen käyttämistä. (Tätä pykälää voitaisiin siis soveltaa myös hybridiuhkien torjunnassa.)

AMKEN kommentit hallituksen esitykseen

AMKE pitää sekä valmiuslain että asevelvollisuuslain täydentämisesityksiä perusteltuina ja kannatettavina.

Erilaiset valtiollisesti johdetut vihamieliset hybridiuhat, kuten informaatiovaikuttaminen tai kyberturvallisuuden vaarantaminen ovat nousseet Ukrainan sodan myötä todellisiksi uhiksi ja jo olemassa oleviksi Suomeen kohdistuviksi toiminnan muodoiksi.

Ammatillisella koulutuksella on paljon annettavaa puolustusvalmiuden ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Ammattiosaamista voi pitää monin tavoin kriittisenä huoltovarmuuden näkökulmasta. Esimerkiksi uusien hävittäjien hankinnan myötä tulee varmistaa niiden huollon toimivuus. Tämä edellyttää, että koulutuksenjärjestäjille tarjotaan riittävät resurssit korkealaatuisen koulutuksen toteuttamiseen.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät tekevät laajasti yhteistyötä toiminta-alueillaan sijaitsevien puolustusvoimien yksiköiden kanssa. Tyypillistä on esim. kuljetusalan koulutukseen liittyvä yhteistyö.

Yhteistyötä ja erilaisia ratkaisuja puolustusvoimien osaamis- ja koulutustarpeisiin vastaamiseksi on tärkeää kehittää edelleen yhdessä. Esimerkiksi kyberturvallisuuden liittyviä osaamissisältöjä voitaisiin liittää osaksi ammatillisen koulutuksen sisältöjä.

Ministeriöiden välisiä turhia raja-aitoja tulee purkaa ja vuoropuhelua lisätä. Esimerkiksi ammatillisena koulutuksena toteuttavaa johtamiskoulutusta tutkinnon osana ei ole voitu toteuttaa reserviupseerikoulutuksessa oleville, vaikka tämä olisi selkeästi tukenut heidän yleistä osaamistaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulkinnan mukaan varusmiespalveluksessa olevaa ei voida kirjata tutkinto-opiskelijaksi. Puolustusvoimat eivät myöskään voi ostaa tutkinnon osia tilauskoulutuksena, koska varusmiehet eivät ole työsuhteisia.

Varusmiespalvelun houkuttelevuutta saattaisi lisätä, jos mahdollistetaan palveluaikaan liittyvä ammatillinen koulutus, kuten tutkinnon osien suorittaminen. Moniin aselajeihin kuuluu osaamista, joka on yhteistä ammatillisessa koulutuksessa saatavan osaamisen kanssa.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Lisätiedot: toimitusjohtaja Veli-Matti Lamppu, veli-matti.lamppu@amke.fi, 050 344 2554